

Uw zoon of dochter gaat studeren.

Wat u kunt doen!

Een studie kiezen is een belangrijk proces. Het is vooral de verantwoordelijkheid van uw kind een goede studiekeuze te maken. Natuurlijk wilt u uw zoon of dochter wél zo goed mogelijk adviseren.

Wij geven u tips over wat u als ouder kunt doen.

1. Uw zoon of dochter gaat studeren.

Wat kunt u doen?

Een studie kiezen is een belangrijk proces en natuurlijk wilt u uw zoon of dochter zo goed mogelijk adviseren. Meer dan de helft van de eerstejaars zegt dat hun ouders hun belangrijkste studiekeuzeadviseurs waren.

Het studiekeuzeproces is voor scholieren én ouders lastig. De jongere moet een belangrijke keuze maken waarvoor hij zelf verantwoordelijk is. U moet uw (bijna) volwassen kind loslaten en u opstellen als coach en als vraagbaak. Tegelijkertijd is uw kind u dierbaar en wilt u voorkomen dat hij een verkeerde keuze maakt.

Meer informatie over de rol van ouders bij het studiekeuzeproces vindt u op www.mijnkindgaatstuderen.nl. Hoewel er soms voorbeelden van 'Wageningen' worden gebruikt, geldt de meeste informatie voor alle universiteiten en hogescholen. Er is een digitale nieuwsbrief voor ouders. Wilt u deze ontvangen dan kunt u mailen naar ouders@wur.nl. Hier kunt u ook terecht voor vragen. Op www.studiekeuzekind.nl vindt u een blog voor ouders.

2. Op tijd beginnen

Kiezen doe je in stapjes. Ook een studie kiezen is een proces waarin veel stappen gezet moeten worden. Begin hier op tijd aan, uiterlijk in het jaar voor het eindexamen. Zo heb je tijd om rustig opleidingen en instituten te vergelijken. Dat is heel belangrijk. Al lijkt een opleiding nog zo leuk, ga ook ergens anders kijken.

De ervaring leert dat het goed is als uw kind minstens drie Open Dagen bezoekt. Na een Open Dag volgt een meeloopdag of dagje proefstuderen. Stimuleer uw kind dit ook op verschillende plekken te doen.

Probeer in deze hele periode een goed contact te houden met de decaan en mentor van de middelbare school, bezoek de ouderavonden en bespreek de voortgang van het studiekeuzeproces. Kijk ook of uw zoon of dochter wel toelaatbaar is op de opleiding. Misschien moeten er nog extra vakken gevolgd worden.

Voor 1 mei van het eindexamenjaar moet uw zoon of dochter zich aanmelden voor een opleiding. Er volgt dan nog een studiekeuzecheck op de opleiding. De studiekeuzecheck is op alle universiteiten en hogescholen weer anders. De bedoeling van de studiekeuzecheck is dat uw zoon of dochter zelf kan toetsen of dit wel de goede opleiding is. Is er twijfel? Kijk dan samen nog eens goed rond, ook al moet de studie misschien een jaar uitgesteld worden. Voor opleidingen met een loting of decentrale selectie zijn er andere aanmelddata.

3. Een studie kiezen

Soms kies je vooral met je hart, soms kies je vooral met je verstand. Wat is het beste? Voor alle belangrijke dingen geldt: heb je er een goed gevoel bij, doe het dan. Maar denk ook rationeel en verstandig na. Zo kun je tot een goede studiekeuze komen.

Een studiekeuzeprocess bestaat uit vier stappen: 'oriënteren', 'verkennen', 'verdiepen' en 'de knoop doorhakken'. De stappen worden soms niet zo logisch achter elkaar gezet.

Wat kan uw kind doen?

Oriënteren

Uw kind heeft op school regelmatig contact met de decaan en de mentor. Iedere school organiseert dit op een eigen manier. De school is belangrijk in de oriëntatiefase. Via projecten en werkstukken ontdekt de scholier welke onderwerpen hij echt interessant vindt.

Verkennen

Welke opleidingen zijn er allemaal? Op school zal uw kind verschillende studiekeuzetesten doen. Ook lezen is belangrijk. Op het internet staat veel informatie over studies en er zijn brochures. Misschien gaat uw kind met de school naar een hbo of universiteit of is er voorlichting op school. Informatie over alle opleidingen vindt u via www.studiekeuze123.nl. Daar staan ook testen.

Verdiepen

Open dagen van verschillende onderwijsinstellingen bezoeken is belangrijk. Uw kind ontmoet hier studenten en docenten en kan zo ontdekken wat de studie inhoudt en of de sfeer bij hem past. Op Wageningen University kun je ook studiekeuze-coaches vrijblijvend benaderen op de open dag. www.wageningenuniversity.nl/opendag

Knoop doorhakken

Meeloopdagen of proefstuderen helpen uw kind een beslissing te nemen. Hij loopt mee met studenten, individueel of met een groepje. Op een meeloopdag ben je 'een dagje student'. Het is belangrijk dat hij dan goed doorvraagt en kijkt of de opleiding en het studentenleven echt is wat hij ervan verwacht.

Wat kunt u als ouder doen?

Oriënteren

Sommige jong volwassenen hebben een spiegel nodig om te ontdekken wat ze echt leuk vinden en waar hun talenten liggen. Praat hierover met uw kind: 'ik merk dat je enthousiast bent over...!', 'je bent volgens mij hartstikke goed in...!'. Praat ook met de mentor van uw kind.

Verkennen

Praat met uw kind over de uitkomsten van een interesstetst of maak er eentje samen. Lees samen eens een internetpagina van een opleiding Probeer 'open vragen' te stellen, zoals 'wat vind je van...?'. Maak deze gesprekjes niet te zwaar. De beste gesprekken heb je tussendoor in de auto, bij een wandeling, bij de afwas of het koken.

Verdiepen

Op de meeste open dagen is er een programma voor ouders. Ook bij Wageningen University bent u van harte welkom. Op www.mijnkindgaatstuderen.nl vindt u een lijstje vragen die u kunt stellen als u een open dag bezoekt (tip 1 van de 10 tips voor ouders). Een lijst met data van de open dagen van alle universiteiten vindt u op www.studiekeuze123.nl

Knoop doorhakken

Meeloopdagen doen er echt toe. Het studieresucces van uw kind is groter als hij zich goed heeft georiënteerd op de opleiding. U kunt uw kind stimuleren naar meeloopdagen te gaan. Na afloop kunt u vragen hoe het was een dagje echt student te zijn.

4. Welke baan?

Er zijn veel verschillende beroepen waarvoor uw kind kan kiezen. Maar hoe kun je overzien welke banen er in de toekomst nodig zijn? Wat vind je echt leuk om een flink aantal jaren van je leven te doen? Gelukkig geven opleidingen van universiteiten en hogescholen veel brede toekomstmogelijkheden.

Ontdek je passie

Uw zoon of dochter zal misschien wel 50 jaar in het arbeidsproces actief zijn. Hoe kun je als jong-volwassene een keuze maken voor zo'n lange tijd? Gelukkig hoeft zo'n keuze ook niet altijd heel concreet te zijn. Wel is het belangrijk na te denken over het thema waarbinnen je wilt werken. Wilt uw dochter dokter worden? Vraag dan eens waarom dat zo is. Wat zijn haar motieven? Wilt ze mensen helpen of wil ze alles weten over het menselijk lichaam? Of wilt ze gezondheidsadviezen geven? Waar ligt haar passie? Misschien moet ze helemaal geen dokter worden, maar een bredere studie kiezen waarin eventueel switchen later makkelijker wordt of waar haar passie sterker aan bod komt.

Zoek contact met een afgestudeerde

Het kan heel verhelderend zijn voor uw kind eens een dagje mee te lopen met iemand die een interessant beroep heeft. Ook de onderwijsinstellingen kunnen uw kind helpen eens met een afgestudeerde te praten.

Kwaliteit van de opleiding

Uw kind investeert tijd en geld in een opleiding. Hoe staat de opleiding aangeschreven? De Keuzegids Hoger Onderwijs, een 'consumentengids', vergelijkt alle opleidingen van Nederland. Uw kind heeft meer kansen op een baan als de opleiding goed bekend staat. Kijk op: www.keuzegids.nl.

Baankansen en inkomen

Het is niet zo makkelijk te voorspellen hoe de baankansen in de toekomst zijn. Aan welke beroepen is er straks behoefte? U kunt wel uitzoeken wat iemand nu gemiddeld verdient na een opleiding. Zoek op www.studiekeuze123.nl op 'wat verdien ik?' of kijk in de Keuzegids. Moet je altijd kiezen voor de opleiding met de meeste baankansen of waar je het meeste mee gaat verdienen? Nee, het volgen van je echte passie en interesses is uiteindelijk het beste voor studiesucces en latere carrière.

5. Mijn kind kan echt (nog) niet kiezen

Kiezen is lastig en veel druk op dit proces zetten helpt niet. Misschien is er een alternatief?

Tussenjaar

Steeds meer jongeren kiezen voor een tussenjaar na havo of vwo (ongeveer 15%). Soms is dat ook beter als uw kind echt niet kan kiezen. Sommige jong-volwassenen hebben gewoon wat meer tijd of ervaring nodig om een goede keuze te maken. Ook na/tijdens een tussenjaar is het handig om open dagen en meeloopdagen te bezoeken. Sommige aanstaande studenten kiezen voor een jaartje reizen en/of werken. Anderen doen vrijwilligerswerk in een studierichting die ze aanspreekt. Zo komen ze er achter of het werkveld hen echt ligt.

Een brede opleiding

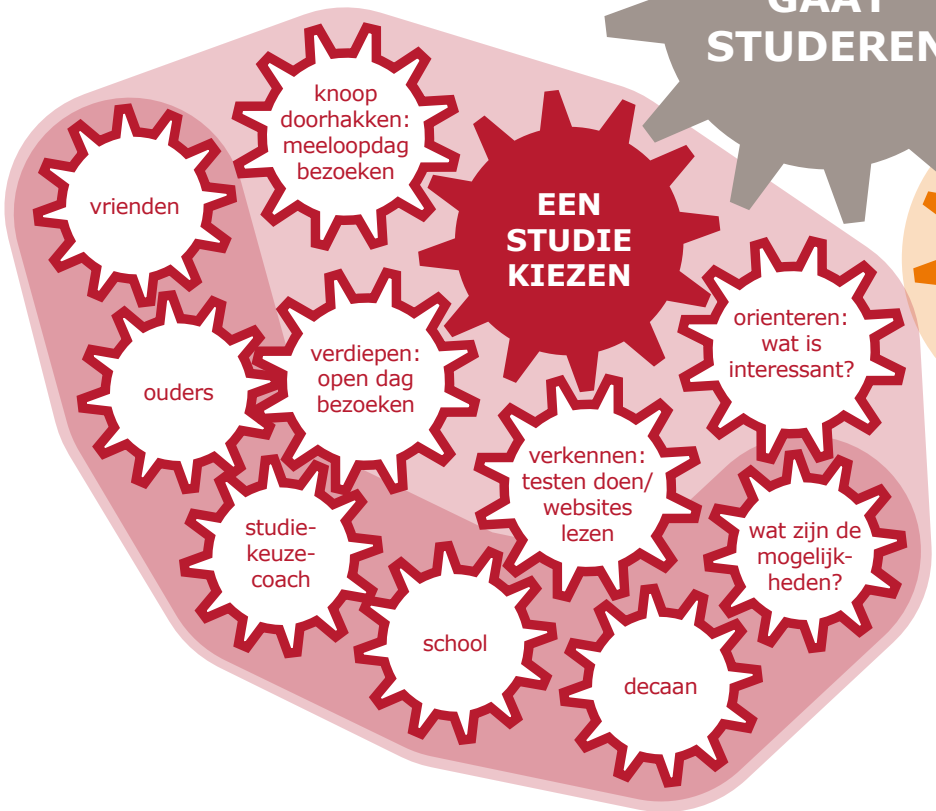
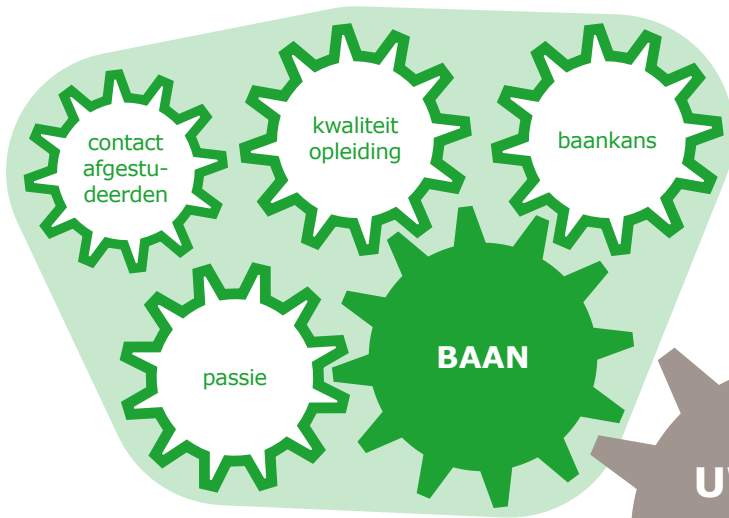
Steeds meer universiteiten hebben brede bacheloropleidingen. Een voorbeeld is het oriëntatiejaar Life Sciences van Wageningen University. Voor sommige aanstaande studenten is een brede opleiding een goede keuze. Voor welke studenten dan? Er zijn studenten die veel onderwerpen leuk vinden. Als ze kiezen voor een bepaalde opleiding, dan betekent dat automatisch dat een andere opleiding, die hen ook leuk lijkt, het niet wordt. Ze vinden het moeilijk dingen uit te sluiten. Een opleiding die heel breed begint en later specialistischer wordt, is dan een goede optie.

Ook binnen 'gewone' opleidingen kun je vaak verschillende kanten op. Je kunt soms zelfs heel individuele combinaties maken. Dat heeft te maken met de hoeveelheid vrije keuzeruimte die er is binnen een opleiding.

Een opleiding op een universiteit en ook wel een hogeschool kun je vergelijken met een boodschappenwagen. Een aantal basisvakken moet uw kind verplicht doen om zijn diploma te halen, maar een aantal vakken kan hij ook zelf 'shoppen'. Uw kind kan dan zelf de vakken kiezen die hem interessant lijken. Wil hij dan ook nog vakken kiezen uit een heel andere opleiding, dan zijn daar vaak allerlei combinaties mogelijk. De hoeveelheid vrije keuzeruimte en vrije keuzevakken verschilt per universiteit en hogeschool.

Het keuzeprocess houdt dus niet op, je specialiseert je verder tijdens de bacheloropleiding. Er zijn dan studieadviseurs die je helpen bij de vrije keuzevakken.

Na een bacheloropleiding op de universiteit zal uw kind een masteropleiding kiezen waarin hij zich uiteindelijk echt specialiseert. Meestal is het mogelijk om te kiezen uit verschillende masteropleidingen die goed aansluiten op de bacheloropleiding.

brede
opleiding

ouderbijdrage
www.duo.nl

studie-
financiering
www.duo.nl

bijbaantje

GELD

kamer:
± € 300,-
p.m.

verzekeringen:
± € 100,-
p.m.:

collegegeld:
± € 2000,-
p.j.

boeken:
± € 85,-
p.m.

kleding:
± € 60,-
p.m.

ontspanning
en vervoer:
± € 180,-
p.m.

boodschappen:
± € 150,-
p.m.

**HBO OF
UNIVERSITEIT**

6. Studeren aan een universiteit of hogeschool?

Na de havo kun je naar het mbo of hbo. Na het vwo naar het hbo of de universiteit.

Het hbo

Een hbo (Bachelor of Profession) opleiding duurt vier jaar. Een student krijgt de nodige theoretische kennis maar ook praktische ervaring. Op een hbo heb je meestal meer begeleiding dan op een universiteit, de opleiding is concreter en gericht op de arbeidsmarkt. Na je hbo kun je ook naar de universiteit om een masteropleiding te doen. Er zijn wel toelatingseisen.

De universiteit

Ga je naar een universiteit dan doe je eerst een Bacheloropleiding van drie jaar. Je leert de basisprincipes van je vakgebied en je krijgt veel theoretische kennis. Je leert hoe je onderzoek moet doen. Na je Bacheloropleiding volg je een Masteropleiding. Je moet al je vakken gehaald hebben voordat je naar een Masteropleiding mag (harde knip). Iedere Bacheloropleiding heeft aansluitende Masteropleidingen. Kies je voor een heel andere Masteropleiding, dan zijn er toelatingseisen. Een Masteropleiding duurt een of meer jaar.

Na havo altijd hbo na vwo altijd wo?

Niet elke vwo leerling gaat naar de universiteit. Sommige studenten willen liever praktischer studeren en kiezen voor het hbo. Is het hbo goed afgerond, dan kan een student altijd nog een Masteropleiding op de universiteit volgen.

Het eerste jaar (propedeuse)

Het eerste jaar geeft een basis. De student heeft inleidende vakken en nog weinig vrije keuzevakken. In een jaar kun je 60 studiepunten halen. Ieder studiepunt staat voor 23 uur studeren. Het aantal contacturen (uren waarop een student college, practica of werkgroepen heeft) verschilt per instelling en opleiding. Wageningen University stimuleert de studenten 30-35 uur per week op de universiteit te zijn, maar op andere universiteiten kunnen er veel minder contacturen zijn.

Het eerste jaar is een spannend jaar voor uw kind. Hij of zij moet wennen aan een nieuwe leeromgeving, een nieuwe manier van studeren, nieuwe vakken en vaak ook een andere woonomgeving.

Een eerste studiejaar is ook belangrijk voor het sociale leven. Heeft een student een leuke vriendenkring dan gaat studeren makkelijker.

Uitval

De uitval is in het eerste jaar het hoogst. Onnodige uitval moet worden voorkomen, maar zit uw kind echt niet op zijn plek, dan kan hij maar beter in het eerste jaar stoppen of switchen. Goede begeleiding in het propedeusejaar is belangrijk. Zijn docenten makkelijk benaderbaar voor een student? Is er een studieadviseur die regelmatig met uw kind spreekt? Als u weet dat uw kind veel begeleiding nodig heeft kunt u daarnaar informeren bij de universiteit of hogeschool.

Wat kunt u doen?

Anders dan op de middelbare school krijgt u geen rapport of inzage in punten. De studievoortgang is de verantwoordelijkheid van uw kind. Maar u kunt natuurlijk wel belangstellende vragen stellen. Op de sites van de instellingen staat het programma van het eerste jaar. Welke vakken zijn er en wanneer zijn er tentamens? . U kunt in dit jaar een hele steun zijn voor uw kind. Vraag niet alleen naar studiepunten, maar ook naar hoe uw kind zich voelt. Ga ook eens op bezoek bij uw kind, zijn kamer is immers zijn nieuwe 'thuis'. Laat wel even weten dat u komt.

Bindend studieadvies

Niet iedere student mag doorgaan na het eerste jaar. Veel onderwijsinstellingen hebben een bindend studieadvies. Meestal moeten er in het eerste jaar minimaal 40 à 45 studiepunten gehaald worden, maar dat verschilt per instelling.

Studeren met een handicap

Vaak zijn er voor studenten met een handicap speciale regelingen. Meer informatie vindt u op www.onderwijsnhandicap.nl.

Wat kost studeren?

Studeren is duur. Maar in onze kenniseconomie zijn er ook veel hoog opgeleide mensen nodig. Heb je gestudeerd dan verdien je ook meer, gemiddeld 6-16% per afgerond studiejaar (gegevens Rijksoverheid) mits je een diploma haalt (zie ook 4: baankansen en inkomen).

Collegegeld en andere kosten

Het collegegeld is ongeveer €2.000 per jaar. Natuurlijk zijn er ook bijkomende kosten. Uw kind koopt studieboeken, een computer, er zijn kosten voor de kamer en de kosten van levens-onderhoud. Natuurlijk zijn er veel individuele verschillen. De prijzen voor een kamer lopen sterk uiteen, soms heeft een onderwijsinstelling een collectieve zorgverzekering, studenten die samen koken eten goedkoper dan wanneer ze alleen eten en ga zo maar verder. Het Nibud heeft op een rijtje gezet wat studeren per maand gemiddeld kost naast het collegegeld:

€341,- Huur

€152,- Boodschappen

€ 84,- Studieboeken

€ 48,- Vervoer (naast de OV-kaart)

€130,- Ontspanning, uitgaan en sport

€ 58,- Kleding en schoenen

€106,- Zorgverzekering

€ 32,- Telefoon

Studiefinanciering

Gelukkig is er studiefinanciering. Meer informatie vindt u op www.duo.nl. Er is een rubriek speciaal voor ouders. Van ouders wordt ook een financiële bijdrage verwacht. Die bijdrage is afhankelijk van de hoogte van uw inkomen. Verdient u minder of zijn er meer studerende kinderen dan krijgt uw kind een aanvullende beurs. Vraag dit altijd aan. De student krijgt ook een 'studentenreisproduct'. Uw zoon of dochter kan maandelijks aanvullend geld lenen voor de studie. Aflossen hoeft niet als je weinig of geen geld verdient en je mag er lang over doen om je schuld af te betalen. Uw zoon of dochter is verantwoordelijk voor zijn of haar studiefinanciering en eventuele studieschuld.

Wat betaalt u aan uw kind?

Via de DUO studiefinanciering krijgt u inzicht in wat u geacht wordt te betalen aan de opleiding van uw kind. Dat hangt af van uw inkomen. Er zijn verschillende rekenhulpen op www.duo.nl, waarmee u zelf kunt berekenen hoeveel u geacht wordt bij te dragen. Er zijn ouders die een vast bedrag per maand betalen en er zijn ook ouders die het collegegeld direct betalen.

Bijbaantjes

De meeste studenten vinden zonder problemen een bijbaantje. Gemiddeld kan een student een bijbaantje van 8 uur week aan. De student moet wel studievertraging voorkomen. Dat kost namelijk vaak meer geld dan het baantje oplevert. Natuurlijk maakt het ook uit welk bijbaantje je hebt. Studenten zeggen nogal eens dat ze veel leren van hun bijbaantje en dat ze studeren en werken graag afwisselen.

Wat komt er verder nog bij kijken?

Inschrijven

Heeft uw kind een studie gekozen dan moet hij zich inschrijven via Studielink (www.studielink.nl). Voor het inschrijven moet je ook een DigiD hebben (www.digid.nl). Weet uw kind het nog niet helemaal zeker? Veranderen kan altijd nog. Het is belangrijk je op tijd aan te melden, liefst voor 1 mei. Dat is dus voor het eindexamen. Als uw kind onverhoopt zakt wordt de aanmelding ongedaan gemaakt.

Kamer zoeken

Elke stad heeft kamerverhuurbedrijven. Je kunt kamers huren via een sociale woningstichting en er zijn kamers die je van particulieren huurt. Op de site van de universiteit of hogeschool vind je meestal informatie over kamers zoeken.

Ook hiervoor moet uw zoon of dochter op tijd op zoek. Een tijdelijke kamer is meestal sneller te vinden dan een vaste woonplek.

Introductie

Met de introductieweek begint voor uw zoon of dochter de studietijd. De introductie is een aanrader. De student maakt kennis met zijn medestudenten, de stad, de studentenverenigingen, de onderwijsinstelling.

Voor verreweg de meeste studenten breekt er nu een tijd aan waarvan haast iedereen achteraf zegt: Mijn studententijd, dat was de tijd van mijn leven!

www.wageningenuniversity.nl/ouders

WAGENINGEN UNIVERSITY
WAGENINGEN **UR**